

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

A.M. Negash (GroenLinks-PvdA) en M. Spekrijse-Deijs (GroenLinks-PvdA)
(d.d. 17 november 2025)

Nummer
4320

Onderwerp
Maatschappelijke kosten van landbouw en rol provincie Zuid-Holland

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Het recente Deloitte rapport De verborgen rekening¹ laat zien dat de maatschappelijke kosten van landbouw in Nederland hoger zijn dan de opbrengsten.² De kosten zijn 18,6 miljard euro per jaar, terwijl de sector 13,3 miljard oplevert. Dat betekent een netto schade van 5,3 miljard euro per jaar. De grootste oorzaken zijn broeikasgassen, stikstofuitstoot en verlies van biodiversiteit.

Het rapport laat ook zien dat extensiever of biologisch boeren en meer plantaardige productie deze schade flink kan verminderen. Dit kan een belangrijke bijdrage leveren aan een gezondere leefomgeving en toekomstbestendige voedselproductie.

Gezien deze cijfers stelt GroenLinks-PvdA daarom de volgende vragen aan het College van Gedeputeerde Staten:

1. *Herkent het College de uitkomsten van het Deloitte rapport en het beeld dat de maatschappelijke kosten van landbouw substantieel hoger zijn dan de economische opbrengsten?*

Antwoord

Wij hebben het rapport van Deloitte gezien. Wij herkennen de kosten-baten analyse, maar missen belangrijke parameters als het in stand houden van ons landschap en de leefbaarheid van plattelandsgemeentes in de vergelijking.

2. *Wordt binnen Zuid-Holland in kaart gebracht wat de maatschappelijke impact is van de landbouw op biodiversiteit, stikstof en broeikasgassen, hier in Zuid-Holland?*
 - a. *Zo nee, is het College bereid om dit samen met gemeenten en kennisinstellingen te onderzoeken?*

Antwoord

Op dit moment wordt er geen kosten/baten-analyse gemaakt van de landbouw in de provincie Zuid-Holland. Wel bekijken wij in het kader van de gebiedsprocessen van het ZHPLG en de ruimtelijke puzzel de verschillende variabelen in samenhang. Daarbij roepen wij geregeld de hulp in van kennisinstellingen en gemeenten. Het college ziet op dit moment geen toegevoegde waarde van een losse verkenning op Zuid-Hollandse schaal.

¹ [*Grondbeginsel Van verborgen kosten naar gedeelde waarden*](#)

² [*Deloitte: schade door landbouw miljarden groter dan opbrengsten - NRC*](#)

3. *Welke maatregelen neemt de provincie al om de uitstoot van stikstof en broeikasgassen te verlagen, en vindt het College dat deze maatregelen voldoende zijn in verhouding tot de maatschappelijke kosten?*

Antwoord

Op dit moment wordt er met de SANE-aanpak gewerkt aan de verlaging van de stikstof emissies. Er lopen diverse projecten op het verlagen van broeikasgassen (bijvoorbeeld de WIS-projecten in het veenweidegebied). Er is geen kosten/baten-analyse gemaakt van deze aanpak.

4. *Het Deloitte rapport benoemt dat extensiever, biologisch of innovatief boeren de maatschappelijke schade sterk kan reduceren. Ondersteunt het College een versnelde overgang naar extensieve, biologische of innovatieve landbouw in Zuid-Holland?*

Antwoord

Zie antwoord bij vraag 5.

5. *Welke rol ziet GS voor de provincie bij het belonen van boeren die bijdragen aan biodiversiteit, natuurherstel en een lagere belasting op onze milieu, zoals ook in het rapport wordt gesuggereerd?*

Antwoord

GS streven naar een divers boerenlandschap met ruimte voor hoogtechnologische, natuur inclusieve en multifunctionele landbouw. In de Uitvoeringsagenda landbouw 2025 – 2030 die Provinciale Staten ter kennisname ontvangt, is opgenomen hoe we hierop inzetten. Kansen voor extensiever, biologisch of innovatief boeren zullen per sector en per gebied anders in te vullen zijn. Gezien de grote ruimtevraag in onze provincie zijn ook veel combinatievormen denkbaar.

De accountant van de provincie Zuid-Holland heeft geconstateerd dat de provincie Zuid-Holland voor een aantal grote uitdagingen staat, waaronder maatschappelijke opgaven voor energie, natuur, klimaat en stikstof (managementletter 2025 Deloitte d.d. 26 november 2025). Het risico bestaat dat de veelheid aan grote uitdagingen tijd en energie vergen, terwijl de capaciteit schaars is. Een gevolg hiervan kan zijn dat de planning niet gehaald wordt of dat voor de besluitvorming de benodigde informatie niet tijdig beschikbaar is. Om goed te kunnen sturen en verantwoorden is een koppeling tussen maatschappelijke taken en de inzet van middelen en arbeidscapaciteit essentieel. Dit vraagt om prioritering in de opgaven die we als provincie gelijktijdig kunnen oppakken.

Tegelijkertijd zijn er veel bestaande instrumenten, zoals het GLB en het ANLB die boeren belonen voor het meer extensief, natuurinclusief of innovatief ondernemen.

Den Haag, 16 december 2025

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff